

**Hantering av hundar enligt lag (2007:1150) om
tillsyn över hundar och katter**
Analys av polismyndighetens arbete

*Handling of dogs according to law (2007:1150) on supervision
of dogs and cats*
Analysis of the work of the police authority

Sofie Strannermyr

Uppsala 2018

Etologi och djurskydd – Kandidatprogram

Foto: Sofie Strannermyr

**Hantering av hundar enligt lag (2007:1150) om tillsyn över
hundar och katter**

Analys av polismyndighetens arbete

*Handling of dogs according to law (2007:1150) on supervision of
dogs and cats*

Analysis of the work of the police authority

Sofie Strannermyr

Studentarbete 764, Uppsala 2018

**Självständigt arbete i biologi, EX0520, 15 hp, G2E
Etologi och djurskydd – Kandidatprogram**

Handledare: Anna Wallenbeck, Sveriges Lantbruksuniversitet, Husdjurens miljö och hälsa

Examinator: Claes Anderson, Sveriges Lantbruksuniversitet, Husdjurens miljö och hälsa

Nyckelord: Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, Farliga hundar,
Omhändertagande av hundar

Serie: Studentarbete/Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
nr. 764, ISSN 1652-280X

Kursansvarig institution:
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ABSTRACT

1.	INTRODUKTION	3
1.1	Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter	3
1.2	Beslut som kan fattas med stöd av tillsynslagen	4
1.3	Farliga hundar i samhället	5
1.4	Hundens välfärd.....	5
2.	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	6
3.	MATERIAL OCH METOD	6
3.1	Litteraturstudie.....	6
3.2	Handlingar	7
3.3	Analys	7
4.	RESULTAT	8
5.	DISKUSSION.....	10
5.1	Ärenden.....	10
5.2	Underlag för olika beslut	11
5.3	Hundarnas välfärd i ärenden relaterade till tillsynslagen	12
5.4	Förbättringar & framtida forskning	14
5.5	Fördelar och nackdelar med studien	15
6.	SLUTSATS.....	15
7.	POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING	15
8.	TACK	16
9.	REFERENSER	16

ABSTRACT

The county administrative boards will take over the responsibility for the law on supervision of dogs and cats from the police authority from the 1st of June 2018. The purpose of this law is to prevent that dogs and cats cause damage or other inconveniences. However, only one paragraph discusses cats, and therefore this study will focus on dogs. The law on supervision means that if someone fails in the supervision of their dog, the county administrative board can decide on a restriction or disposal of the dog. The aim of this study was to describe and analyze the police authority's previous work related to the law on supervision, focusing on the different causes for decisions and the possible effects that the decisions can have on the welfare of the dogs. The results show that after a report, the most common decision was to send out a letter with information about the law on supervision. The results also show that there was a connection between the owner's capability of preventing the dog from causing damage or inconvenience again, and the severity of the decision from the police authority. The results also indicate that decisions related to the law of supervision may have negative effects on dog welfare, i.e. when dogs are taken in custody this can result in experiences of stress or fear in the dog.

1. INTRODUKTION

Den 1 juni 2018 kommer polisens arbetsuppgifter relaterade till lagen om tillsyn över hundar och katter övergå till Länsstyrelsen (Riksdagen, 2018). Tillsynslagen trädde i kraft 1 januari 2008 och innebar bland annat att polismyndigheten hade möjlighet att omhänderta hundar för att hindra att de orsakar skada eller andra olägenheter (Lag [2007:1150] om tillsyn över hundar och katter). Länsstyrelsen tar över polismyndighetens djuruppgifter eftersom riksdagen beslutade om att renodla polisens arbetsuppgifter så att de ska kunna fokusera mer på sina huvudsakliga uppgifter d.v.s. – att upprätthålla ordning och utreda brott (Prop. 2016/17:224). Tillsynslagen är ingen djurskyddslag men lagen påverkar ändå hanteringen av hundar (SFS 2007:1150).

1.1 Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter

Huvudsyftet med lagen om tillsyn över hundar och katter är att minska skador och olägenheter orsakade av hundar (Prop. 2006/07:126). När den äldre lagen om tillsyn över hundar och katter författades 1943 var hundar som attackerade lantbruksdjur ett av de största problemen med hundhållningen i Sverige, men i och med att samhällsstrukturen förändrades och fler hundar hålls i tätorter så är nu istället det största problemet att hundar biter och attackerar människor eller sällskapsdjur (Prop. 2006/07:126).

Lagens namn innehåller både arterna hund och katt men endast en paragraf i lagen behandlar katter, därför kommer detta arbete endast att fokusera på hund (21 § SFS 2007:1150).

Hundar ska hållas under sådan tillsyn att de inte orsakar skada eller andra olägenheter, de ska skötas på ett sådant sätt som tar hänsyn till deras natur för att förebygga att detta sker (1 § SFS 2007:1150).

För att kunna identifiera hundar och hundägare så ska alla hundägare låta märka sin hund med chipmärkning eller tatuering i örat och registrera hunden hos Jordbruksverket (2 och 3 §§ SFS 2007:1150). Detta gäller för alla hundar som bor stadigvarande i Sverige. Författningen kom till på grund av ökade problem med aggressiva hundar och syftet med detta var att det skulle underlätta identifieringen av ägare till hundar (Prop. 2006/07:126).

Om någon brister i tillsynen över sin hund får Länsstyrelsen fråga och med 1 juni 2018 besluta om föreläggande eller förbud för att förebygga att hunden orsakar skada eller annan olägenhet (8 § SFS 2007:1150).

I de fall där mindre ingripande åtgärder inte anses tillräckliga får Länsstyrelsen besluta om att omhänderta en hund för att förhindra att hunden orsakar skada eller andra olägenheter (11 § SFS 2007:1150) Om en hund omhändertas med stöd av 11 § (SFS 2007:1150) får inte ägaren förfoga över hunden utan tillstånd från den beslutade myndigheten. Efter att hunden omhändertagits sker en utredning av hunden för att Länsstyrelsen ska kunna fatta beslut om vidare åtgärder (12 § SFS 2007:1150). Länsstyrelsen får också besluta om hundförbud för den person som allvarligt brister eller tidigare har brutit i sin tillsyn över hunden (15 § SFS 2007:1150).

Även om Länsstyrelsen tagit över det största ansvaret för tillsynslagen så ska polismyndigheten på begäran av Länsstyrelsen lämna den hjälp som behövs för att

Länsstyrelsen ska kunna verkställa beslut enligt lagen om tillsyn över hundar och katter (18 § SFS 2007:1150)

1.2 Beslut som kan fattas med stöd av tillsynslagen

När myndigheten fått in en anmälan relaterat till tillsynslagen så kan det leda till brev, föreläggande, förbud och/eller omhändertagande (Prop. 2006/07:126). Brev som kan skickas till hundägaren kan antingen innehålla information om tillsynslagen eller erinran om tillsynslagen, vilket är en allvarligare påtryckning än informationsbrev. Brev kan även innehålla kommunikering, vilket innebär att ett yttrande begärs från hundägaren som blivit anmäld. Ett sådant yttrande vill polisen få in innan de bestämmer om de ska vidta ytterligare åtgärder eller inte (Y. Boivie, Polismyndigheten Uppsala län, personligt meddelande, 16 maj 2018). Exempel på förelägganden kan vara förbud mot att lämna hunden ensam en viss tid per dag, hur ofta hunden måste rastas eller att hundägaren ska genomgå en hundägarutbildning (Prop. 2006/07:126). Andra förelägganden kan innebära munkorg och koppeltvång (Prop. 2006/07:126). Även om en hund bitit en människa eller ett annat djur så innebär det inte att polismyndigheten bör omhänderta hunden eller besluta om andra åtgärder, avgörande för ett omhändertagande är om det finns risk att hunden orsakar nya skador eller avsevärda olägenheter (Prop. 2006/07:126).

När hunden är omhändertagen får Länsstyrelsen, efter utredning, besluta om hunden ska lämnas tillbaka till ägaren, skänkas bort, säljas eller avlivas om hunden utgör en fara för människor eller andra djur (§ 12 SFS 2007:1150) Polisen ansvarar fortfarande för utredningen av hundens mentalitet (Ygeman, 2017).

Polismyndigheten har i förordningen om tillsyn över hundar rätt att meddela föreskrifter om hur utredningen av hunden efter omhändertagningen ska gå till (11 § 2007:1240). En utredning ska innefatta både en besiktning av hundens mentalitet och en veterinärundersökning. Utredningens främsta syfte är att göra en bedömning av hundens fysiska och mentala hälsa tillsammans med hundägarens förmåga att vilja utöva tillsyn över hunden (PMFS 2017:7 FAP 693-1). Enligt 5 § (PMFS 2017:7 FAP 693-1) ska polismyndighetens bedömning av hundens mentalitet bland annat testa hundens grad av aggressivitet, tillgänglighet, jaktintresse, rädsla, relation till ägaren, social anpassning och felbeteenden. Även hundens uppträdande under tiden den varit omhändertagen ska tas med i värderingen av hundens mentalitet och om det är möjligt ska besiktningen återskapa den situation som ledde till omhändertagandet. Enligt 9 § (PMFS 2017:7 FAP 693-1) ska en veterinärundersökning alltid genomföras för att utesluta att det finns en fysisk anledning till hundens aggressiva beteende, undersökningen ska dokumenteras. Undantag från detta är om hunden är så pass aggressiv eller farlig att det inte går att genomföra en veterinärundersökning (10 § PMFS 2017:7 FAP 693-1). Veterinären avgör om det finns skäl att inte genomföra undersökningen eller avbryta undersökningen, skälen för detta ska dokumenteras (10 § PMFS 2017:7 FAP 693-1).

Myndighetens handläggning av ärenden enligt tillsynslagen ska alltid ske i enlighet med förvaltningslagen. En ny förvaltningslag kommer att träda i kraft 1 juli 2018 (Regeringen, 2018). Ett av huvudsyftena med den nya förvaltningslagen är att vissa allmänna förvaltningsprinciper ska slås fast i text så som legalitetsprincipen, objektivitetsprincipen och

likhetsprincipen (Förvaltningslagen [2017:900]). Detta för att göra lagen mer lättillgänglig för allmänheten. När det inte finns någon tydlig vägledning ska myndigheten tillämpa förvaltningsrättsliga principerna (SFS 2017:900)

Ett avlivningsbeslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol (SFS 2007:1150). Överklagandetiden är tre veckor (SFS 2017:900), samtidigt gäller ett avlivningsbeslut omedelbart om inget annat beslutats (§ 27 SFS 2007:1150). I praktiken innebär det att en avlivning kan genomföras direkt även om beslutet kommer att överklagas.

1.3 Farliga hundar i samhället

Enligt Statens Offentliga Utredning finns det tre grupper av hundar som berörs av tillsynslagen (SOU 2003:46). Första gruppen är hundar som används i kriminella syften där hunden används som vapen, andra gruppen är hundar som hålls under extremt dålig tillsyn och tredje gruppen är hundar som hålls under bristande tillsyn. Sista gruppen är de hundar som löper störst risk att orsaka skador, men de två första grupperna menar författaren är mest angelägna att komma åt eftersom det är de grupperna som ligger bakom många människors rädsla för hundar (SOU 2003:46).

En studie genomförd av Boyd och kollegor (2004) visade att rädsla för hundar och hundattacker är relativt vanligt i samhället. Studien visade att kvinnor, medelålders och äldre personer oftare var rädda än män och yngre vuxna personer. Boyd och dennes medarbetare (2004) menar också att yngre barn oftare är rädda än äldre barn. Guy och kollegor (2001) genomförde en studie som visar att vuxna oftare blir bitna än barn, men om ett barn blir bitet så tas barnet oftare till en doktor än om en vuxen person blir biten.

Boyd och kollegor (2004) studie visade att de personer som var rädda för hundar inte var lika rädda för att de skulle bli attackerade av en hund, vilket tyder på att människornas rädsla inte var utom kontroll eftersom de såg realistiskt på hur stor risken för en attack var. Studien visar också på att människors rädsla mer var kopplat till specifika raser än en generell rädsla för alla hundar.

Tidigare var det vanligt att tolka hundarnas aggressivitet mot ägaren som problem med dominans och hierarki (Guy *et al.*, 2001). Det finns ingen forskning som tyder på att hundars hierarki överförs på relationer till människor, ändå har detta varit ett känt påstående under många år (Guy *et al.*, 2001). Senaste tiden har många fall där hunden visat aggressiva beteenden visat sig ha koppling till rädsla och osäkerhet och inte till hundens behov av att klättra i rang (Galac & Knol, 1997; Guy *et al.*, 2001). I vissa fall där ägaren menat att hunden varit aggressiv på grund av dominans har det även visat sig att hunden generellt sätt varit rädd, vilket kan tyda på att hunden agerat aggressivt på grund av rädsla och inlärda beteenden (Guy *et al.*, 2001).

1.4 Hundens välfärd

En hund som betar sig aggressivt kan tyda på att hundens välfärd är försämrad ur flera aspekter. Anledningen till aggressiviteten kan bero på sjukdom eller smärta (Hsu & Sun, 2010). Hundägaren kan även förstärka aggressiviteten genom att bestraffa hunden och därmed förstärka hundens osäkerhet (Herron *et al.*, 2009). Hundens välfärd riskerar också att

påverkas eftersom risken för avlivning ökar om de aggressiva beteendena hos hunden inte minskar (Galac & Knol, 1997).

En bra välfärd hos djur bör beakta djurets fysiska och psykiska hälsa (Rooney *et al.*, 2009). Djurets välfärd kan mätas genom att studera djurets beteende och genom att undersöka tecken på lidande (Yeates & Main, 2008). Ett sätt att undersöka djurets välfärd är att undersöka om djuret erhåller de fem friheterna vilket innebär frihet från hunger och törst, frihet från obehag, frihet från smärta och sjukdom, frihet från rädsla och stress och frihet att uttrycka normala beteenden (Farm animal welfare council, 1992). Reducering av lekbeteenden, förekomst av stereotypier som frenetiskt putsande av pälsen, plötslig och oväntad aggressivitet eller rädsla kan vara en indikator på en försämrad välfärd hos hunden (Yeates & Main, 2008; Rooney *et al.*, 2009). Fysiologiska värden kan användas som stressindikatorer, ett högt kortisolvärde eller stigande hjärtfrekvens kan vara tecken på stress och sämre välfärd (Hiby *et al.*, 2006). Däremot är det viktigt att ha i åtanke att kortisol och hjärtslag kan öka vid både positiva och negativa känslor (Mendl *et al.*, 2009).

Hundar visar olika tecken på stress, rädsla och frustration och det är därför svårt att mäta hur välfärden hos olika individer påverkas av en viss situation eller behandling (Rooney *et al.*, 2009). Tecken på rädsla hos hund kan vara aktiva eller passiva, vilket kan innebära ett undvikande beteende, vikta öron, låg kroppshållning eller aggressivitet. Fysiska tecken på rädsla i hundar inkluderar bland annat saliverande, urinering, stela muskler och förstörade pupiller (Ballantyne, 2018). Högaktivitet och lågaktivitet kan vara tecken på sämre välfärd, därför är det viktigt att titta på förändringar i individens beteende vid bedömning av välfärd (Rooney *et al.*, 2009).

2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med studien är att inför Länsstyrelsens övertagande av ärenden relaterade till Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter beskriva polismyndighetens tidigare arbete med avseende på vilka underlag beslut grundats på och eventuella effekter på hundarnas välfärd.

Frågeställningar

1. Hur många ärenden relaterade till tillsynslagen har hanterats de senaste åren i Uppsala län?
2. Vilka beslut leder anmälningarna oftast till?
3. Vilken information innehåller underlagen som olika beslut baseras på?
4. Hur har hundarnas välfärd hanterats i arbetet med ärenden relaterade till tillsynslagen?

3. MATERIAL OCH METOD

3.1 Litteraturstudie

Vetenskaplig litteratur söktes i SLU bibliotekets söktjänst Primo och databasen Web of Science. Orden som användes vid sökningen var *dog welfare*, *canine*, *police dog*, *animal legislation*, *dog aggression*, *dog fear* och *dog behaviour*. Artiklar som var äldre än 20 år sällades bort om de inte ansågs vara av betydelse för arbetet. Relevanta artiklar hittades också

i referenserna på de artiklar som granskades. Sammanlagt valdes 22 vetenskapliga artiklar som gav grund till fakta och diskussionsdelen i arbetet.

Utöver de vetenskapliga artiklarna granskades även lagstiftning, två böcker och två examensarbeten som var relaterade till omhändertagande av hundar och lagen om tillsyn över hundar och katter. Böckerna var inte vetenskapligt granskade men ansågs ändå som trovärdiga källor då ena författaren doktorerat i etologi med fokus på hundens beteende och boken grundats på vetenskaplig litteratur, den andra författaren är utbildad inom psykologi och har även gedigen utbildning med inriktning på hundens språk och beteende.

3.2 Handlingar

Handlingar rörande ärenden kopplade till lagen om tillsyn över hundar och katter inhämtades från polismyndigheten i Uppsala län. Efter samtal med polismyndighetens administratör begärdes 10 brevfall, alla omhändertaganden och ett föreläggande som innebar koppeltvång, ut från år 2017 eftersom att dessa handlingar var mest relevanta för studiens frågeställningar. Handlingarna begärdes ut i sin helhet så att all information polisen antecknat fanns med för att kunna se hur ärendets gång sett ut från början till slut. Handlingarna skickades med post från polismyndigheten. Övrig information om hur polisen arbetat med olika ärenden relaterade till tillsynslagen erhöles via telefon den 16 maj av Yvonne Boivie, djurhandläggare på polismyndigheten i Uppsala län.

3.3 Analys

Texten analyserades med hjälp av textanalys. Textanalys innebär en djupare analys av textens betydelse och diskussion av textens innehåll. Analyserna som genomfördes var av kvantitativ och kvalitativ karaktär (Esaiasson *et al.*, 2017). Att kombinera kvantitativ och kvalitativ textanalys kan vara bra för att först ge en överblick över antalet ärenden och beslut för att sedan gå in djupare på vilken information underlagen innehöll (Esaiasson *et al.*, 2017)

Kvantitativ analys betyder att texten baseras på numeriska värden (Esaiasson *et al.*, 2017). Den kvantitativa analysen gick ut på att kategorisera det totala antalet ärenden som var relaterade till tillsynslagen under år 2017, antal beslut som lett till brev, föreläggande och omhändertagande. Information om antal ärenden hämtades från polismyndigheten i Uppsala län genom telefonsamtal med polisens administratör och sammanställdes i tabellform under kategorierna totala antalet ärenden, brev och/eller ingen åtgärd, föreläggande, omplacering och avlivning för att få en överblick av mängden ärenden och fördelningen mellan olika beslut det senaste året.

Den kvalitativa analysen var en innehållsanalys, denna skiljer sig från den kvantitativa delen eftersom en kvalitativ innehållsanalys innebär en mer djupgående och beskrivande analys av olika delar i texten (Esaiasson *et al.*, 2017). Kvalitativa innehållsanalysen användes i arbetet för att analysera innehållet i handlingarnas anmälan, skaderapport, underlag och beslut för att leta efter likheter och skillnader för att sedan kategorisera dessa deskriptivt i tabellform.

Texten analyserades med utgångspunkt i studiens frågeställningar. För att besvara frågeställningarna markerades information över ärende, anmälan, skada, underlag och beslut med markeringspenna och sammanfattades sedan i Word och beskrevs med deskriptiv statistik i tabell 2.

4. RESULTAT

I Uppsala län har det varit 238 ärenden angående hundar relaterade till lagen om tillsyn över hundar och katter de senaste två åren, det var 151 ärenden 2016 och 87 ärenden 2017 (L. Krusten, Polismyndigheten Uppsala län, personligt meddelande, 23 april 2018).

Under 2017 fattades det beslut om omhändertagningar där utgången blev antingen avlivning eller omplacering, ett fåtal föreläggande om koppeltvång och/eller munkorg, resterande ärenden var utan åtgärd eller brevfall, vilket innebär att ett brev skickas ut med information om tillsynslagen och hundägarens ansvar (tabell 1).

Tabell 1. Antal ärenden 2017 som lett till olika beslut, ärenden som ingått i den kvalitativa analysen står inom parantes.

Ärenden	Brev och/eller ingen åtgärd	Föreläggande (koppeltvång, munkorg etc.)	Omplacering	Avlivning
87 (14)	80 (10)	4 (1)	1 (1)	2 (2)

Tabell 2. Processen från att anmälan kommit in till polisen till att ett beslut fattats.

Ärende	Ras	Anmälan	Skada	Underlag	Beslut
1	Tollare	Bitit 2 hundar, 1 människa, flera höns	Skada uppstod så veterinärvård krävdes för 1 av hundarna	Ägaren var inte närvarande vid tillfällena, ägaren yttrade sig inte mot förelägandet	Föreläggande om koppeltvång där kopplet längst får vara 2 m
2	Schäfer	Bitit 1 hund, 1 människa	Skador uppstod så hunden avled och hundägaren behövde läkarvård	Ägaren var inte närvarande vid tillfället, ägaren är hundinstruktör, ägaren har inget problem med att hålla kopplet vid hundmöten	Ingen åtgärd
3	Blandras	Bitit 1 hund	Skada uppstod så hunden avled	Smet ur halsbandet, olyckshändelse. Hundägaren vidtar åtgärder själv genom att använda munkorg	Ingen åtgärd
4	Berner sennenhund	Lös hund skrämde barn med skall	Ingen skada	Anmälararen och hundägarens historia går isär, olägenhet och ingen skadad	Brev
5	Vit herdehund	Hund bitit 2 hundar vid olika tillfällen.	Skador uppstod så veterinärvård krävdes	Olyckshändelser men förekommit mer än en gång	Brev med erinran
6	Blandras	Hittehund som ej var registrerad i jordbruksverket	Ingen skada	Ej registrerad i JBV	Brev
7	Dogo argentino	Hund bitit 1 människa. Bitit 2 hundar vid andra tillfällen	Skada uppstod så läkarvård krävdes	Händelsen skedde på ägarens tomt. Handläggningen drog ut på tiden. Hunden som bet avlivad pga. sjukdom	Brev med erinran
8	Blandras	Hund bitit 1 människa och 1 hund	Skada uppstod så läkarvård krävdes	Hundägaren har själv vidtagit de åtgärder som krävs för att undvika att något liknande händer igen genom att använda munkorg och undvika cykelvägar	Brev med kommunikering
9	Schnauzer	Hund bitit 1 människa	Skada uppstod så läkarvård krävdes	Hundägaren inte närvarande vid incidenten, hundägaren har själv vidtagit åtgärder som krävs för att undvika att något liknande händer igen genom att undvika mycket folk och använda munkorg	Brev med erinran
10	Blandras	Hund bitit 1 hund.	Skada uppstod så veterinärvård krävdes	Inga tidigare incidenter, hunden rymt, olyckshändelse	Brev
11	Amstaff	Hund bitit 1 hund och 1 människa, har också bitit 2 andra hundar vid olika tillfällen	Skada uppstod så läkarvård och veterinärvård krävdes	Hundägaren var inte ägare av hunden vid de 2 första tillfällena. Hundägaren uppger att hunden fortsättningsvis ska vara kopplad	Brev
12	Mastiff	Hund bitit 1 hund	Skada uppstod så veterinärvård krävdes	Hundägaren kan inte kontrollera hunden trots koppel, risk för att liknande händer igen uppenbar	Omhändertagande – Omplacering
13	Dobermann	Hund bitit 1 barn	Läkarvård behövdes	Hunden kopplad på egen tomt kom ändå lös utan att ägaren kunde stoppa hunden. Kan inte fysiskt hantera hunden	Omhändertagande – Avlivning
14	Rottweiler	Hund bitit 1 hund	Ingen skada	Flera orosanmälningar, hundägare har med vilja förmått hunden attackera en annan hund. Kan inte fysiskt hantera hunden	Omhändertagande - Avlivning

Av de 14 handlingar som ingick i den kvalitativa analysen var den vanligaste anmälan bitskada på människa eller annan hund (tabell 2). Underlagen varierade men beroende på hundägarens förmåga att förhindra att liknande händelse sker igen kom beslut att leda till informationsbrev om tillsynslagen eller föreläggande/omhändertagande (tabell 2).

5. DISKUSSION

Syftet med studien var att undersöka hur många ärenden det varit senaste åren relaterade till tillsynslagen i Uppsala län, vilket beslut som är vanligast, vilken information underlagen innehåller som föranleder till olika beslut och eventuella effekter för hundarnas välfärd vid hantering av ärenden samt beslut relaterade till tillsynslagen.

5.1 Ärenden

Antal anmälningar

Resultatet visade att det var 87 anmälningar år 2017 i Uppsala län (tabell 1). I Uppsala län fanns det 31 792 hundar registrerade år 2017 (Jordbruksverket, 2017). Det innebär att 0,27 procent av hundarna var aktuella i ärenden relaterade till tillsynslagen. Denna studie jämför inte andra län och antal anmälningar men Stenhedes (2013) examensarbete behandlade beslutet omhändertaganden enligt tillsynslagen och visade att Stockholm hade fler omhändertagningar än resterande län i Sverige. Detta kan tyda på att Stockholms län även har fler inkomna anmälningar än andra län, vilket är logiskt eftersom de har en större hundpopulation då det fanns 122 050 hundar registrerade i länet år 2017 (Jordbruksverket, 2017). Det stämmer överens med att problemen med aggressiva hundar ökar i tätbebyggda orter med en ökande hundpopulation (Prop.2006/07:126).

Vanliga beslut

Det vanligaste beslutet efter en anmälan är brev med information om tillsynslagen (tabell 1). Ett brev skickas ut för att uppmärksamma hundägaren på tillsynslagen och ansvaret hundägaren har att följa denna. Underrättelsen via brev är också till för att hundägaren ska veta att polisen har fått reda på vad som hänt (Y. Boivie, Polismyndigheten Uppsala län, personligt meddelande, 16 maj 2018). För att brevärendet ska ha någon funktion är det viktigt att hundägaren förstår innebörden av brevet. Enligt Dickenson och kollegor (2012) är kommunikation genom brev sämre än direkt kommunikation via samtal över telefon eller i verkligheten eftersom det inte går att se eller höra hur den andra personen mottar eller förstår meddelandet. Det kan därför finnas en risk att brevens information inte tas in av den anmälda hundägaren.

I de 10 brevärenden som analyserades i studien genomfördes telefonsamtal till både anmälaren och den anmälda hundägaren innan breven skickades. Enligt Boivie är det viktigt att alltid ringa till den som anmält först för att kunna avgöra anmälares trovärdighet och för att få en tydlig bild av vad som hänt (Y. Boivie, Polismyndigheten Uppsala län, personligt meddelande, 16 maj 2018). Enligt en studie genomförd av Tolsma och kollegor (2012) anmäls flera brott om polisen aktivt frågar efter vad som hänt. Detta kan visa på vikten av att samtala med anmälaren för att se om anmälan behöver utredas vidare eller inte.

5.2 Underlag för olika beslut

Brevärende

I 10 av de ärenden som analyserades blev beslutet brev med information om tillsynslagen, brev med erinran eller brev med krav på kommunikering (tabell 2). Underlagen varierade mellan fallen. I några av ärendena hade ingen allvarlig skada eller olägenhet skett, vilket inte föranleder någon mer utredning. I de ärenden skada hade skett men hundägaren visade förståelse för situationen och vidtagit åtgärder själv behövde inte polisen utreda ärendet vidare (tabell 2).

En gemensam nämnare för de brevärenden som analyserades var att hundägarna visat förståelse för situationen och själva vidtagit åtgärder för att förebygga att hunden orsakar skada eller olägenhet igen. Polisen kan förelägga eller omhänderta hundar som orsakat skada men i de fall hundägaren är kapabel till att förebygga att hunden orsakar skada igen är det inte nödvändigt för polisen att driva ärendet vidare (8, 11 §§ SFS 2007:1150).

Föreläggande om koppelvång

I ärende 1 fattades beslutet om koppelvång där kopplet inte fick vara mer än 2 m (tabell 2). Underlaget bestod av att hunden skadat andra djur ett flertal gånger, hundägaren hade inte varit närvarande och hunden hade påträffats lös. Sacks med kollegor (2000) menar att kopplade hundar leder till ett mycket mindre hot för allmänheten än lösa hundar, då deras studie över människor som blivit bitna de senaste tjugo åren visade att bitt oftast orsakades av lösspringande hundar. Därför är bedömningen att ett föreläggande om koppelvång är tillräckligt för att förebygga att hunden i ärende 1 orsakar skada igen (tabell 2).

Omhändertagande

Ärende 12, 13 och 14 i det analyserade materialet ledde till omhändertagande (tabell 2). Underlagen för ärende 12 beskrev att hundägaren inte kunde kontrollera hunden trots koppel. Detta ledde till slutsatsen att endast föreläggande om koppel inte skulle förebygga att hunden orsakar skada igen.

I ärende 13 visade underlaget att hundägaren inte kunde kontrollera hunden trots att hundägaren och hunden befann sig på sin tomt och hunden var kopplad. Dessutom var det ett barn som blev bitet vilket anses som en allvarlig skada.

I ärende 14 var det ingen allvarlig skada som skett men underlaget visade flera anmälningar från allmänheten som kände oro över att hundägaren inte hade kontroll över hunden. I underlaget framgick också att hundägaren med flit hetsat hunden att attackera en annan hund. På grund av den stora risken som hunden utgjorde för allmänheten omhändertogs hunden för att polisen skulle kunna genomföra en utredning av hundens mentalitet och fysiska hälsa.

Gemensam nämnare för de omhändertaganden som beskrevs i det analyserade materialet är att hundägarna saknat insikt i de skador hunden gett upphov till och hundägarna har inte varit kapabla till att förhindra att hunden orsakar skada eller olägenhet trots koppel. Händelserna har heller inte kunnat antas vara olyckshändelser. Detta skiljer sig ifrån de ärenden som föranlett till brev eller föreläggande om koppelvång.

5.3 Hundarnas välfärd i ärenden relaterade till tillsynslagen

Brevärenden

I de fall informationsbrev påverkar hundägarens beteende mot hunden kan det innebära skillnad för hundens välfärd eftersom hundägarens agerande kan påverka hur hunden upplever olika situationer (Herron *et al.*, 2009). Hundägaren kan öka rädslan hos hunden genom bestraffning i situationer där hunden redan upplever osäkerhet och rädsla (Herron *et al.*, 2009). Rädsla och aggressivitet kan vara indikationer på sämre välfärd hos hunden (Rooney *et al.*, 2009). I de fall informationsbrev påverkar hundägarens beteende genom att hundägaren väljer att bestraffa hunden då hunden visat aggressiva beteenden på grund av rädsla kan det leda till förstärkning av hundens rädsla och sämre välfärd. Men ifall hundägaren söker information om hur denna kan arbeta med hundens uppvisade beteenden och arbetar med positiv förstärkning kan det istället påverka hundens välfärd positivt då positiv förstärkning kan leda till mindre rädsla och stress hos hunden (Herron *et al.*, 2009).

Föreläggande om koppelvång

Ett föreläggande om koppelvång innebär att hunden inte får vistas utomhus utan att vara kopplad (Prop. 2006/07:126). Detta innebär att hundens rörelsefrihet blir begränsad. Det leder till att hundens välfärd kan bli påverkad i och med att hundens rörelsefrihet blir begränsad via koppel eftersom hunden behöver få utlopp för sin energi och fysiska aktivering (Tami *et al.*, 2008; Hallgren, 2009). Koppelvång ställer högre krav på hundägaren att uppfylla hundens behov av fysisk aktivering jämfört med när den delvis kan vara lös. Studier visar på att regelbundna promenader minskar problembeteenden (Kobelt *et al.*, 2003). Beteenden som utåtagerande och skällande kan vara tecken på att hunden är understimulerad och att hundens välfärd är påverkad negativt (Hallgren, 2009; Rooney *et al.*, 2009). Därför är det viktigt att hundägaren tar sitt ansvar och ser till att hunden får regelbunden motion för att inte påverka välfärden negativt.

Omhändertagande

Efter att hunden omhändertas placeras den i ett hundstall (Y. Boivie, Polismyndigheten Uppsala län, personligt meddelande, 16 maj 2018). Hur myndighetspersonen betar sig runt hundarna vid omhändertagandet kan påverka hundarnas välfärd. Det kan vara svårt för människor som hanterar hundar att veta vilka signaler de ger hundarna och det kan finnas svårigheter att läsa av hundarnas språk på ett korrekt sätt (Hallgren, 2009). Morrande är ett av de läten som ofta feltolkas som aggressivitet (Malm, 2005; Hallgren, 2009). Hallgren (2009) menar att morrande istället är ett sätt för hunden att visa att den känner sig osäker eller hotad i situationen. En människa som stirrar hunden i ögonen, kommer med handen uppifrån och visar leende tänder kan upplevas som ett hot för hunden (Hallgren, 2009). Författaren menar istället att det är bättre att undvika dessa beteenden när människan närmar sig hunden för att inte skicka fel signaler.

I en studie genomförd av Yong och Ruffman (2015) visades att hundar uttrycker mer defensiv aggression gentemot män jämfört med kvinnor. Detta kan vara värt att ha i åtanke vid hantering av hundar vid omhändertagning då en kvinnlig djurhandläggare kan underlätta situationen för hunden.

En av de viktigaste faktorerna som påverkar hundarnas välfärd vid omhändertagning är att den djurhandläggare som ansvarar för omhändertagningen är kunnig på hundars beteende eftersom detta är avgörande för hur de hanterar hunden (Y. Boivie, Polismyndigheten Uppsala län, personligt meddelande, 16 maj 2018). Baserat på detta går det att dra slutsatsen att utbildning kopplad till hundens beteende är relevant för den djurhandläggare som arbetar med omhändertagning för att minska risken att hundens välfärd påverkas negativt.

Vistelse i hundstall

Flera studier visar på att hundarnas välfärd påverkas negativt av att bo i ett hundstall (Bergamasco *et al.*, 2010; Shiverdecker *et al.*, 2013) Ny miljö, främmande människor och okända hundar kan leda till stress och rädsla hos hunden (Bergamasco *et al.*, 2010)

I ärende 14 som inkluderas i den här studien gick beslutet ända upp till högsta domstol (tabell 2). Detta innebär att hunden fick sitta 6 månader i hundstall i väntan på beslut. När personalen försökte hantera hunden tömde den sina analsäckar och gjorde utfall för att skrämma bort personalen, vilket är tecken på stor rädsla och stress (Ballantyne, 2018). Detta är indikationer på att hundens välfärd var påverkad på ett negativt sätt och även att hunden utsattes för att en långvarig stress eftersom hunden vistades i hundstallet i 6 månader innan avlivningen verkställdes (Rooney *et al.*, 2009).

Besiktning av hundens mentalitet

Metoden för besiktning av aggressiva hundar som omhändertagits varierar mellan polisregionerna men även mellan vilken besiktningsman som utför själva testet (Westerlund, 2011). Vid besiktningen testas bland annat hundens aggressivitet, rädsla, jaktinstinkt och kamplust. En hund som testas har oftast varit uppstallad en tid före besiktningen och en ny miljö kan leda till stress hos hunden (Bergamasco *et al.*, 2010). Detta kan leda till att testet inte uppfyller sitt syfte, vilket är att ge en rättvis bild av hundens mentalitet. Under besiktningen ska hunden, om möjligt, utsättas för den situation som gav upphov till omhändertagandet (PMFS 2017:7 FAP 693-1). Eftersom hunden redan visat problem med att hantera situationen tidigare finns det en uppenbar risk att hundens välfärd påverkas negativt genom att hunden behöver uppleva den situationen igen.

Ett problem med besiktningen kan vara att bedömningen av hundarnas reaktioner i testet görs utan att det finns någon klassificering av hundarnas temperamentsdrag och beteenden (Jones & Gosling, 2005). Därför kan olika beteenden som hundar visar tolkas på olika sätt beroende på vilken besiktningsman det är som utför testet. En korrekt bedömning av hundens beteende är viktigt eftersom besiktningen är en av grunderna till beslut om avlivning.

Veterinärundersökning

En veterinärundersökning ska alltid genomföras i anslutning till en omhändertagning i de fall där detta är möjligt (PMFS 2017:7 FAP 693-1). I de ärenden i det analyserade materialet där omhändertagning var beslutat genomfördes veterinärundersökning i ärende 12 och 13. I ärende 14 kunde varken hundägare eller personal sätta på munkorg på hunden vilket gjorde att veterinärundersökningen inte var möjlig (tabell 2).

Flera studier visar att aggressivitet kan orsakas av smärta eller sjukdomar (Malm, 2005; Messam *et al.*, 2007; Hsu & Sun, 2010). Hundar som lider av smärta eller sjukdom har

svårare att läsa signaler från människor och andra hundar, de är mindre toleranta och mer känsliga än friska hundar (Messam *et al.*, 2007)

I Westerlund (2011) examensarbete visade det sig att ingen veterinärundersökning av hundarna som omhändertogs i Västra Götalands län 2011 genomfördes. Det finns ett starkt samband mellan aggressiva beteenden och smärta eller sjukdom (Messam *et al.*, 2007), att inte veterinärundersökningar genomfördes på någon av de hundar som omhändertogs kan vara mycket negativt för hundarnas välfärd eftersom en viktig aspekt i orsaken till aggressiviteten inte undersöktes.

Många hundar upplever stress och rädsla vid veterinärundersökning (Döring *et al.*, 2009; Csoltova *et al.*, 2017). Därför kan en undersökning hos veterinären påverka hundarnas välfärd negativt. Däremot kan en sjukdom eller skada som orsakat det aggressiva beteendet upptäckas och botas, detta kan på sikt leda till en bättre välfärd för hunden.

Avlivning

Beslut enligt tillsynslagen får genomföras omedelbart och behöver inte ha vunnit laga kraft (SFS 2007:1150). Detta riskerar att påverka hundägaren och hundens välfärd i de fall avlivning blir beslutat eftersom de besluten inte är reversibla. I regeringens proposition rekommenderas att beslut som är inte går att ta tillbaka bör vänta med att genomföras förrän de vunnit laga kraft (Prop. 2006/07:126).

Lagrådet föreslog att det skulle föras in i lagtexten att beslut om försäljning, omplacering eller avlivning av hund inte skulle få verkställas innan tiden för överklagande löpt ut (Prop. 2006/07:126). Men regeringen förutsatte att polismyndigheten skulle avvakta ifall det fanns anledning att tro att ett beslut skulle överklagas. Regeringen ansåg ur djurskyddssynpunkt och kostnadssynpunkt att det var bättre ifall detta inte var lagstiftat för att förhindra att hundarna var uppstallade längre än nödvändigt med tanke på de ärenden där det inte finns någon hundägare att delge beslutet.

Uppsalas polismyndighet har som grundregel att vänta med avlivningsbeslut tills de vunnit laga kraft men Y. Boivie (Polismyndigheten Uppsala län, personligt meddelande, 16 maj 2018) påpekar också att detta kan innebära att hunden får lida en längre tid, speciellt i de fall där hunden är mycket rädd och inte går att hantera men ändå måste bo i ett hundstall i flera veckor.

5.4 Förbättringar & framtida forskning

Ett förslag på förbättring för hundarnas välfärd vid hantering relaterat till tillsynslagen vore om besiktningen av hundarnas mentalitet utfördes av personer med specifik utbildning för rädda/aggressiva hundar. Det skulle också vara en förbättring om en mall med förbestämda beteendekategorier för hundens beteenden skulle tas fram. En mall skulle minska risken för besiktningsmannens personliga tolkning av olika beteenden hos hunden eftersom detta kan leda till felaktiga bedömningar av hundens agerande.

Det skulle vara intressant att genomföra en studie över hur hundstall eventuellt kan påverka resultatet av hundens mentaltest. Det finns många studier om hur hundens välfärd påverkas negativt av vistelse i hundstall, hunden kan ha upplevt stress och rädsla en längre tid innan

den ska genomföra ett mentaltest där stressreaktioner och rädsla testas och det kan därför vara en risk att vistelsen i hundstall påverkar mentaltestetets resultat.

5.5 Fördelar och nackdelar med studien

Studien innehåller ett begränsat antal fall vilket gör att det inte går att dra generella slutsatser, men studien kan ändå ligga till grund för vidare diskussion om viktiga samband i underlagen som kan leda till olika beslut och hur tillsynslagen kan påverka hundarnas välfärd.

Om studien skulle genomföras igen skulle ett större antal handlingar samlas in från flera län. Det hade även varit intressant att vara närvarande vid ett flertal bedömningar av olika underlag för att få en djupare förståelse för hur besluten fattades.

Fördelen med studien var att det gick att finna likheter och skillnader i underlagen till de 14 handlingar som analyserades. Litteraturen som användes var också relevant för att undersöka eventuella effekter för hundarnas välfärd eftersom källorna som användes var relativt nya och av vetenskaplig bakgrund.

6. SLUTSATS

Syftet med studien var att beskriva polismyndigheten i Uppsala läns arbete med tillsynslagen med avseende på antal ärenden, vilka underlag olika beslut har grundats på och eventuella effekter detta kan ha på hundarnas välfärd.

Resultatet visar att det var 151 ärenden 2016 och 87 ärenden år 2017. Det vanligaste beslutet är att en anmälan leder till ett brev med information om tillsynslagen. Underlagen till olika beslut varierar mycket från fall till fall, men en gemensam faktor som inverkar på beslutets allvarlighetsgrad är bedömningen av hundägarens förmåga att förhindra att liknande händelser sker igen.

Omhändertagande är det beslut som inkluderar moment som kan innebära flest negativa effekter för hundarnas välfärd. Vistelse i hundstall, veterinärundersökning och besiktning är delar som kan innebära stress och rädsla för hunden.

För att säkerhetsställa att hundarnas välfärd inte påverkas mer negativt än nödvändigt vid hantering relaterad till tillsynslagen är det viktigt att myndighetspersonen har rätt utbildning, veterinärbesiktning genomförs och lindrigare åtgärder än avlivning övervägs.

7. POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING

Den 1 juni 2018 kommer länsstyrelsen ta över polisens djuruppgifter och detta inkluderar bland annat ansvaret för lagen om tillsyn över hundar och katter. Tillsynslagen är till för att hindra att hundar och katter orsakar skada eller andra olägenheter, men bara en paragraf behandlar katt och därför fokuserar detta arbete enbart på hundar.

Tillsynslagen innebär att om någon brister i tillsynen över sin hund så kan Länsstyrelsen kunna besluta om ett föreläggande eller ett omhändertagande. Ett föreläggande kan bland annat innebära koppeltvång, munkorg eller att tomten ska stängslas in. Om inga mindre åtgärder är rimliga för att förebygga att hunden orsakar nya skador eller olägenheter så kan Länsstyrelsen besluta om ett omhändertagande. Vid ett omhändertagande kommer hunden först att hamna på ett hundstall för att sedan veterinärundersökas. Veterinärundersökningen genomförs för att undersöka ifall det finns fysiska anledningar till de oönskade beteendena

som smärta eller sjukdom. Utöver veterinärundersökningen genomförs ett mentaltest för att undersöka hur hunden reagerar i olika situationer. Mentaltestet genomförs av en besiktningsman från Polisen. När utredningen av hunden är klar beslutar sedan Länsstyrelsen om hunden ska komma tillbaka till ägaren, säljas, skänkas bort eller avlivas.

Många människor är rädda för hundar men oftast är denna rädsla kopplat till olika raser snarare än alla hundar generellt. Ett vanligt missförstånd bland ägare är att hundens aggressivitet är kopplat till att klättra i rang, men forskning stödjer inte detta påstående utan fler studier visar snarare på att hundens aggressivitet oftast beror på rädsla, sjukdom eller smärta.

Syftet med studien var att beskriva och analysera polismyndighetens tidigare arbete med tillsynslagen med avseende på underlag till olika beslut och eventuella effekter detta kan ha på hundarnas välfärd. Resultatet visade att det vanligaste beslutet efter en anmälan var ett brev med information om tillsynslagen. Resultatet visade också att en gemensam faktor som inverkar på beslutet är hundägarens förmåga att förhindra att liknande händelser sker igen. Resultaten indikerar även på att hundarnas välfärd kan påverkas negativt i ärenden relaterade till tillsynslagen, speciellt i ärenden som leder till omhändertagande där hunden riskerar att uppleva stress och rädsla i flera inkluderade moment.

8. TACK

Jag vill ge ett stort tack till min handledare Anna Wallenbeck, min älskade mamma Kathis Ekström och resten av min familj och mina vänner för allt stöd under arbetets gång.

9. REFERENSER

Ballantyne, K. 2018. Separation, Confinement, or Noises: What Is Scaring that dog? The veterinary clinics of North America: Small animal practice. 48, 367-386.

Bergamasco, L., Osella, M., Savarino, P., Larosa, G., Ozella, L., Manaserro, M., Badino, P., Odore, R., Barbero, R. & Re, G. 2010. Heart rate variability and saliva cortisol assessment in shelter dog: Human-animal interaction effects. Applied Animal Behaviour Science. 125, 56-68.

Boyd, C. M., Fotheringham, B., Litchfield, C., McBryde, I., Metzger, J. C., Scanlon, P., Somers, R., & Winefield, A. H. 2004. Fear of dogs in a community sample: Effects of age, gender and prior experience of canine aggression. Anthrozoös. 17, 146-166.

Csoltova, E., Martineau, M., Boissy, A. & Gilbert, C. 2017. Behavioral and physiological reactions in dogs to a veterinary examination: Owner-dog interactions improve canine well-being. Physiology & Behavior. 177, 270-281.

Dickerson, K., Gerhardstein, A. & Moser, A. 2017. The role of the human mirror neuron system in supporting communication in a digital world. Frontiers in Psychology. 8, 698.

Döring, D., Roscher, A., Scheipl, F., Kuchenhoff, H. & Erhard, M. 2009. Fear-related behaviour of dogs in veterinary practice. The Veterinary Journal. 182, 33-43.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. 2017. Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad, femte upplagan. Stockholm, Wolters Kluwer.

Förordning (2007:1240) om tillsyn över hundar.

Förvaltningslagen (2017:900)

Farm Animal Welfare Council, 1992. FAWC updates the five freedoms. *Veterinary record*. 131, 357.

Galac, S. & Knol, B., 1997. Fear-motivated aggression in dogs: patient characteristics, diagnosis and therapy. *Animal welfare*, 6, 9–15.

Guy, N. C., Luescher, U. A., Dohoo, S. E., Spangler, E., Miller, J. B., Dohoo, I. R., & Bate, L. A. 2001. A case series of biting dogs: characteristics of the dogs, their behaviour, and their victims. *Applied Animal Behaviour Science*. 74, 43-57.

Hallgren, A. 2009. *Lexikon i hundspråk*. Bromma, MBF bokförlag.

Herron. M. E., Shofer. F. S. & Reisner. I. R. 2009. Survey of the use and outcome of confrontational and non-confrontational training methods in client-owned dogs showing undesired behaviors. *Applied Animal Behaviour Science*. 117, 47-54.

Hiby, E., Rooney, N. & Bradshaw, J. 2006. Behavioural and physiological responses of dogs entering re-homing kennels. *Physiological Behaviour*. 89, 385-391.

Hsu, Y., & Sun, L. 2010. Factors associated with aggressive responses in pet dogs. *Applied Animal Behaviour Science*. 123, 108–123.

Jones, A. C. & Gosling, S. D. 2005. Temperament and personality in dogs (*Canis familiaris*): a review and evaluation of past research. *Applied Animal Behavior Science*. 95, 1-53.

Jordbruksverket, 2017.

(<https://www.jordbruksverket.se/download/18.66274f4a160d81d0503888c2/1515576622811/Antal%20hundar%20per%20%C3%A4n%20och%20kommun.pdf>) Hämtad 2018-06-03.

Kobelt, A., Hemsworth, P., Barnett, J. & Coleman, G. 2003. A survey of dog ownership in suburban Australia-conditions and behaviour problems. *Applied Animal Behaviour Science*. 82, 37-148.

Lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

Malm, K. 2005. *Aggressivitet hos hundar*. Skara, K. Malm tanke i tryck.

Mendl., M., Burman, O. & Parker, S. 2009. Cognitive bias an indicator of animal emotion and welfare: emerging evidence and underlying mechanisms. *Applied Animal Behaviour Science*. 118, 161-181.

Messam, L. L., Kass, P. H., Chomel, B. B. & Hart, L. A. 2007. The human-canine environment. A risk factor for nonplay bites? *The Veterinary Journal*. 177, 205-215.

Polismyndighetens föreskrifter (PMFS 2017:7 FAP 693-1) till lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

Proposition 2006/07:126 Tillsyn över hundar och katter.

Proposition 2016/17:224 Renodling av polismyndighetens uppgifter när Länsstyrelsen tar över djuruppgifter.

Regeringen, 2018. (<https://www.regeringen.se/rattsdokument/lagratsremiss/2017/02/en-modern-och-rattssaker-forvaltning--ny-forvaltningslag/>) Hämtad 2018-05-30.

Riksdagen, 2018. (https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/renodling-av-polismyndighetens-arbetsuppgifter_H501JuU6) Hämtad 2018-05-29.

Rooney, N., Gaines, S. & Hiby, E. 2009. A practitioners guide to working dog welfare. *Journal of veterinary behaviour: Clinical Applications and research*. 4, 127-134.

Sacks, J. J., Sinclair, L., Gilchrist, J., Golab G. C. & Lockwood. R. 2000. Breeds of dogs involved in fatal human attacks in the United States between 1979 and 1998. *Journal of American Veterinary Medicine Association*. 217, 836-840.

Shiverdecker, M., Schiml, P. & Hennessy, M. 2013. Human interaction moderates plasma cortisol and behavioral responses of dogs to shelter housing. *Physiology & behavior*. 109, 75-79.

SOU 2003:46.

Stenhede, C. 2013. Risken för omhändertagande av hundar av olika ras. Studentarbete 458. Inst. För husdjurens miljö och hälsa, Sveriges Lantbruksuniversitet, Skara.

Tami, G., Barone, A. & Diverio, S., 2008. Relationship between management factors and dog behavior in a sample of Argentine Dogos in Italy. *Journal of veterinary behavior*. 3, 59-73.

Tolsma, J., Blauw, J. & Grotenhuis, H. 2012. When do people report crime to the police? Results from factorial survey design in the Netherlands 2010. *Journal of experimental criminology*. 8, 117-134.

Westerlund, J. 2011. Polisens utvärdering av farliga hundar enligt lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter. Studentarbete 380. Inst. för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges Lantbruksuniversitet, Skara.

Yeates, J. & Main, D. 2008. Assessment of positive welfare: A review. *Veterinary Journal*. 175, 293–300.

Ygeman, A. 2017. Lagrådsremiss: Renodling av Polismyndighetens arbetsuppgifter när länsstyrelserna tar över uppgifter på djurområdet.

Yong, M. H. & Ruffman, T. 2015. Domestic dogs match human male voices to faces, but not for females. *Behaviour*. 152, 1585-1600.

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:

www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67 000
E-post: hmh@slu.se
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511-67 000
E-mail: hmh@slu.se
www.slu.se/animalenvironmenthealth
